

Villa Miralago

Aenea Design Hotel

Razgovarala: **Biba Salata**
Foto: **Heimo Kramer i Biba Salata**

Ljetnikovci, gotovo mali dvorci, ras-košne kuće, baš onakve kakvima ih i zamišljamo dok pričamo o austrijskoj povijesti, prepunoj aristokratskih ljubavnih intriga, smjestili su se uz rub jezera, koje se sa svojih 20 km duljine i 1-2 km širine proteže od Klagenfurtha, kao

privrednog i kulturnog sjedišta pokrajine Koruške, do Veldena.

Obale jezera okrunjene su dubokim zelenilom i tim vilama koje su kao dragulji u kruni smještene tako blizu vode da se i same dive svom odrazu u jezeru. U jednoj takvoj, Villi Miralago, domaćini su nas ljubazno dočekali i pripremili nam smještaj. Vrlo pažljivo obnovljena Vila na dva i pol kata, izgrađena još 1903. godine u malom prirodnom zaljevu, predstavlja pravi dra-

gulj među građanskim vilama prošloga stoljeća. Jutro smo proveli vozeći se brodićem po jezeru, upoznavajući njegovu arhitekturu kojom se toliko diče i s kojom žele privući turiste. Imati posebnu priliku da nam je vodič arhitekt Heimo Kramer, izuzetni stručnjak za arhitekturu upravo tog područja, postavila sam mu nekoliko pitanja. Iz njegovih odgovora mogli smo se potpuno upoznati sa starom i novijom arhitekturom Wortherseea.

Uz nekoliko novinara iz raznih europskih gradova, i ja sam imala čast da budem pozvana kao gost koruškog ureda za turizam na Worthersee u Koruškoj. U sklopu trodnevnog boravka glavna je tema bila upoznati nas s doista bajkovitom arhitekturom Wortherseea.

Arhitektura

Wortherseea

Schloss Velden

Ručak je bio priređen u modernom Aenea Design Hotelu, smještenom na uzvisini kraj jezera. Hotel je stvoren za one koji vole uživati u wellnessu te se kupati na zanimljivoj plaži. Nakon prezentacije filma Vile iz snova Wortherseea, večerali smo u Parku Villa Worth.

Posjet Klagenfurthu bio je uključen u ovu turističku prezentaciju, ali moja želja da vidim gdje je provodio mnogo vremena i stvarao svoje simfonije moj omiljeni kompozitor Gustav Mahler bila je jača te sam se uputila na drugu stranu jezera. Vilu u kojoj je stanovao za svog boravka u Maierniggu nisam mogla vidjeti jer nije bilo sadašnjih vlasnika, ali sam bila u maloj kućici skrivenoj u šumi u koju se zatvarao i skladao, a koju se može pogledati.

I Johann Brahms je bio zaljubljen u Worthersee te je tu provodio dosta vremena, i to u Portschachu.

U restoranu Schlosster u Schloss Veldenu, gdje je bio organiziran ručak, mi novinari (iz raznih europskih gradova) izmijenili smo dojmove i razgovarali o gradovima iz kojih smo došli.

Vlasnik hotela je Hypo Alpe Adria Bank, a hotel posjeduje Auriga Spa veličine 3500 m² s bazenom, fitness centrom, saunama, snježnom špiljom, 15 prostorija za masaže i ostalo, Spa Cafeom, golf simulatorom.

Treći dan našega sadržajnog boravka u ovom impresivnom krajoliku, uz vodiča arhitekta Jana Revedina proveli smo u Schlossu Loretto i ručali u Maria Lorettu.

Večerom uz svijeće i izabranom glazbom u našoj Villi Miralago, domaćini su nam zahvalili za sve ono što ćemo prenijeti svojim sugrađanima, kao sugestiju za turistički posjet tom romantičnom kraju.

Heimo Kramer, arhitekt Wörthersee je mješavina različitih stilskih pravaca

□ Što u arhitekturi oko jezera Wörthersee iz prošlosti privlači posebnu pažnju mladog arhitekta? Koja čar iz nje zrači?

Svoj kulturni projekt pokrenuo sam na internetu, da bih graditeljsku kulturu i povijest posredovao na besplatan i svima dostupan način.

Čar je skladna integracija arhitekture u okolicu. Građenje u kojem se vodilo računa o odnosu prema jezeru, poštivala povezanost svodom i pazilo na odnos prema prirodi. Uređeni parkovi i zasadi oko vila, kućica za čamce i kupališta. Često u vrlo uspjeljoj kompoziciji s okolicom. Fasade se odlikuju rašlanjenošću ponekad velikih graditeljskih površina na manje strukture s doksatima, zabatima, terasama, lođama.

□ Što vas je potaknulo da se počnete baviti arhitekturom Wörtherseea?

Počeo sam se baviti arhitekturom Wörtherseea jer nije bilo nikakve suvisle zbirke i dokumentacije tih građevina.

Da ljudi svjesno gledaju i promatraju – pokušavam povijesnu kulturu građenja

s posljednjeg prijelaza stoljeća učiniti prezentnom u glavama ljudi.

Mnogi se ljudi, nažalost, često i mladi ljudi, ne zanimaju za to. Nisu se time bavili niti s istim suočavali. Želim pripomoći da ta svijest ojača.

Često čujem komentare da ljudi tek sada zapravo primjećuju i obraćaju pažnju na građevine premda već godinama pokraj njih prolaze. Pojačana svijest o našoj kulturi građenja možda pomogne da se ubuduće gradi prilagođeno krajoliku i okolišu.

□ Koja su uočljiva i prepoznatljiva obilježja te arhitekture?

Vile većinom nisu nastanjene tijekom cijele godine. Riječ je o arhitekturi namijenjenoj odmoru, s mjerom i odnosom prema prirodi. Usmjerenost vidika prema jezeru, lođe, terase raščlanjuju fasade. Izgrađene i izvedene građevinskom obrtnom umjetnosti koju je danas vrlo teško naći.

Primjerice, radovi u drvu koji su izvedeni s mnogo ljubavi prema detaljima. Ili upotreba domaćih građevinskih

► materijala kao što je lomljenik, od stije-
ne prirodno odlomljeni kamen iz ka-
menoloma kod Pörtschacha u radovima
arhitekta Franza Baumgartnera.

❑ **Koliko brige i pažnje posvećuju
stanovnici Koroške svojoj arhitekturi?**

U mnogim aktualnim projektima mje-
rilo je problematično. Ne gradi se pril-
agođeno krajoliku i okolišu nego preveliko.

❑ **Što bi si poželio jedan takav idea-
listički arhitekt za arhitekturu Wört-
herseea?**

Da sve vile s moje web stranice budu
uvršteno u zaštićene spomenike.

Da nekim vilama, koje su u prošlosti
raznim zahvatima bile nagrdene i unaka-
žene, bude vraćen prvotni izgled.

Da više ne bude dopušteno graditi
predimenzionirane (četverokatne i pete-
rokatne) građevine.

❑ **Kako treba kombinirati izgled
i vanjska obilježja stare arhitekture s
novom arhitekturom?**

U prvi plan moraju doći arhitekti koji
imaju mnogo "smisla" i osjećaja za his-
torijsku supstanciju.

Vrlo dobar primjer za to je zaklada
Viktring koju je arhitekt Kulterer jedno-
stavno i suzdržano revitalizirao.

❑ **Možemo li iz prošlog načina gra-
đenja na jezeru učiti?**

Vile su prilagođene krajoliku – svojom
često romantičnom zaigranošću. Deviza
je bila maleno, ne veliko – nije primarni
cilj bio da investitor građevinama što više
zaradi, nego su vlasnici građevina htjeli
uživati u prirodi i jezeru.

Mnogim se ljudima današnja arhitek-
tura ne sviđa i nazivaju je "hladnim i bri-
dastim stilom".

Djelomice već zaboravljena obrtna
umjetnost (drvena minijaturna arhitek-
tura, zidovi od neoklesanog kamena)
karakterizira izgled građevina i daje im
pečat – većinom na malim dijelovi, kat-
kada ponešto zaigrano.

❑ **Koje mjesto u povijesti arhitek-
ture zauzima arhitektura jezera Wört-
hersee?**

To je mješavina različitih stilskih pra-
vaca (jugendstil, regionalna romantika, ba-
rok i engleska arhitektura ladanjskih ku-
ća). Prof. Schürz (Tehničko sveučilište
u Grazu) odbija u ovom slučaju govoriti
o stilskom pravcu i definira arhitekturu
Wörtherseea kao "sveukupno građenje
oko jezera". Prof. Achleitner (Beč) u svom
standardnom djelu o austrijskoj arhitek-
turi u 20. stoljeću prvi piše o "takozvanoj
arhitekturi Wörtherseea" i time definira
ovaj pojam.

❑ **Tko je najznačajniji predstavnik
arhitekture Wörtherseea?**

Franz Baumgartner je sve do 30-ih
godina 20. stoljeća imao jak utjecaj na ar-
hitekturu oko jezera Wörthersee. Baum-
gartner je u svojim građevinama znao
povezati lokalnu tradiciju s međunarodnim
strujanjima.

On varira elemente koji su za nj tipični
– doksat (pravokutni, okrugli ili okto-
gonalni), lođe, natkrivene terase, zabate
(ukrasne zabate), krovne prozore, stupove
i prozore s lukom. Oblikovanje krovnih
zona znalački je provedeno uz pomoć
najrazličitijih krovnih formi kao što su
kosi krov, mansardni krov, krov na četiri
vode te njihovih mješavina i prožimanja.
Baumgartner daje prednost lokalnim
materijalima kao što su postolja od neo-
klesanog kamena iz kamenoloma kod
Pörtschacha, drvo u kombinaciji s grubo
ožbukanim zidovima. On to znalački uba-
cuje kao dekoraciju u oblikovanju fasada.

Prof. Achleitner ovako opisuje hot-
tel Kointsch: «Jugendstil i regionalna ro-
mantika, barok i engleska arhitektura
ladanjskih kuća dovele su ovdje do nevje-
rojatno varijabilnog arhitektonskog voka-
bulara.» ●

